

Pregledni članak

UDK: 327.51(497.5:100-622 NATO)
355.02(497.5:100-622 NATO)

Primljeno u uredništvo: 08. rujna 2006.
Prihvaćeno za tisak: 22. rujna 2006

Hrvatska i NATO – postoji izbor, kakva je alternativa?

MLADEN NAKIĆ*

Sažetak

Savezništva se nikada ne formiraju slučajno i bez razloga. Razlozi mogu biti formalne prirode, bez neke veće težine i trajnosti, ali i ona koja su sadržajna, politički i vojno važna te, kao takva, postojana. U onim ozbiljnijim, saveznici se obvezuju da će dijeliti sve blagodati tog savezništva, ali i obveze koje ono donosi odnosno sigurnosne izazove zbog kojih se ona stvaraju ili im se pridružuje. NATO je upravo takav savez u kojem članice dijele dobro, ali i sve ono što ide uz izazove današnjeg vremena. Odgovornost za savez moraju osjećati svi koji su dio tog savezništva. Kao sadašnji partner i buduća članica NATO-a, Hrvatska će dijeliti i odgovornost za njegovu budućnost.

Ključne riječi: savezništvo, sigurnost, NATO, nacionalni interes

1. Savezništva kao zajednička odgovornost

Završetkom hladnog rata otvorio se prostor za stvaranje odnosa u međunarodnoj zajednici koji bi išli u pravcu partnerstva, a ne više suparništva, dojučerašnjih protivnika, stvarajući tako mogućnost oblikovanja odnosa na novim osnovama. Iako se ne može ignorirati doprinos stvaranja projekta Partnerstvo za mir ukupnoj međunarodnoj sigurnosti, kao procesa približavanja nekadašnjih protivnika u svakom smislu, političkom, vojnom, ekonomskom, ipak još ostaje dosta za učiniti kako bi se prevladali recidivi prošlosti vezani za ponovnu izgradnju povjerenja što ujedno predstavlja i najveći izazov. Pos-

*

Mr. sc. Mladen Nakić je nezavisni vojno-sigurnosni analitičar.

ljedica još uvijek postojećeg nepovjerenja nedvojbeno rezultira nastavkom stanja u kojem velika većina naroda i nadalje ima potrebu za sigurnosnom zaštitom i izgradnjom adekvatnih obrambenih potencijala. Očigledno još uvijek postoji "sigurnosna dilema" koja je više-manje manifestna u prijetnjama u susjedstvu ili regiji te, iako bi po prirodi stvari svi trebali imati interes življenja u sigurnosno stabilnim uvjetima, posebni pojedinačni interesi tu suradnju u otklanjanju sigurnosnih dilema, u biti, čine nemogućom.¹ Još uvijek nije prevladano, niti će u skoroj budućnosti biti prevladano, stanje u kojem države svoju sigurnost tradicionalno nastoje štititi sigurnosnim mehanizmima poput raznih obrambeno-sigurnosnih saveza ili kroz mehanizme suradnje poput razvoja međunarodnih uzanci i regula koje bi trebale osigurati tu suradnju.²

Robert Osgood je prepoznao četiri funkcije savezništva: a) postojanje i rast snage vanjskih čimbenika; b) unutarnja sigurnost; c) ograničenje samih saveznika i d) međunarodni poredak.³ Povijesno gledajući, savezništva su se uvijek stvarala kao zaštita od raznih oblika ugroze, bilo preventivno bilo da se preživi. Međutim, svaki oblik sigurnosnog savezništva nije imun na stalne procjene od strane onih koji ih čine. To je povezano s pojedinačnim doprinosima unutar saveza, cijenom koje su plaćale pojedine članice saveza i onoga što se dobivalo od tog saveza.

Npr. Sjedinjene Države su redovito procjenjivale vlastiti angažman u savezima, ali i otvoreno davale do znanja saveznicima što od njih očekuju u tim savezima. Isti autor je naglasio da je problem američke prevage ukorijenjen u osjećaju neusklađenosti između nacionalnog koncepta vlastitih interesa i cijene koja se mora platiti da bi se oni uspješno podupirali. Osgood se zapitao kako je moguće da Sjedinjene Države podupiru cijeli spektar vlastitih interesa što je moguće efikasnije sa stupnjem političke volje i većine američkog naroda koji to može podržavati.⁴

Za usporedbu, George Liska shvaća savezništvo kroz pojmove svrstavanja, odnosno nesvrstavanja. Drugim riječima, to bi značilo da kada je sigurnost ugrožena tada i sukobi postaju glavna odrednica i motiv "svrstavanja" odnosno traženja adekvatnih saveza radi zaštite. Međutim, velike sile nisu

1 Robert Jervis, *Cooperation under the Security Dilemma*, *World Politics*, 30, January, 1978., str. 167-169.

2

Postoji mnogo literature o sigurnosnim režimima i ideji sigurnosne zajednice. Vidjeti: Robert Axelrod, *The Evolution of Cooperation*, New York, Basic Books, 1984; Robert O. Keohane, *After Hegemony*, Princeton, Princeton University Press, 1984. i Kenneth Oye, (ed.), *Cooperation Under Anarchy*, Princeton, Princeton University Press, 1986. Keohane definira režime kao tobožnje sporazume koji pravno nisu na snazi, ali su međusobno korisni, u kojima niska cijena transakcije i poticaja za kršenje pravila čine ekonomiju za sve strane. Zajednički interesi vodećih kapitalističkih država omogućuju održavanje suradnje.

3

Robert E. Osgood, *Alliances and American Foreign Policy*, Baltimore, The Johns Hopkins Press, 1968., str. 21.

4

Ibid. str. 5.

uvijek spremne prihvatiti manje države u postojeće saveze posebno ako ne postoji neki naglašen interes; ali manje moćne države, koje osjećaju prijatnu po svoju sigurnost, u načelu su sklonije traženju moćnih saveznika izvan regionalnog okruženja upravo tako želeći kontrirati postojećem utjecaju regionalne sile.⁵

Može se naći mnogo primjera za ovu tezu – od traženja pomoći i zaštite Saudijske Arabije i Kuvajta od Sjedinjenih Država u sukobu s Irakom ili pak poznati događaji vezani za raspad bivše Jugoslavije.

Stephen Walt nudi svoju teoriju savezništva po kojoj se narodi nastoje svrstati bilo da se radi o principu odnosa ravnoteže nasuprot jedne glavne (regionalne) sile, kako bi se upravo zaobišla njena dominacija, ili priklanjanjem pobjedničkoj strani odnosno traženje savezništva s moćnom silom privučeni njenom snagom. Slabije države u pravilu su sklone traženju potpore pobjedničke strane kada se nalaze u sukobu s nekim jačim od sebe, posebice ako nemaju adekvatnu mogućnost ulaženja u savezništva. Međutim, prema Waltu, moć nije najvažniji razlog ulaženja u savezništva. Države su uglavnom sklone svrstavanju u savezništva kada osjete ozbiljniju prijatnu za svoju sigurnost ili neke vlastite nacionalne interese.⁶

Prema vlastitoj definiciji, savezništvo se može definirati i kao uzajamni odnos dvaju i više međunarodnih subjekata u cilju zadovoljenja vanjskih političkih i sigurnosnih interesa. S obzirom na uzajamnost unutarne i vanjske politike, neminovno zadovoljenje vanjskih razloga stupanja u savezništva ima i njegovu unutarnjopolitičku težinu. Suvremena savezništva podrazumijevaju takve odnose koji imaju strateška značenja u smislu institucionalnog povezivanja, ne samo iz jednog interesa kako je to bilo u prošlosti. Najčešće je glavni razlog bio sigurnost, odnosno zaštita od napada ili prijatnje nekoga sa strane. Današnja saveznička povezanost traži dijeljenje ne samo političkih i sigurnosnih razloga njihovog stvaranja već i kompatibilnosti ukupnog svjetonazora, demokratskih dostignuća, tradicija i svega onoga što veže ne samo interese političke elite već i društva u cjelini.

1. Hrvatski interes i savezništvo

Imajući u vidu hrvatska iskustva od borbe za nezavisnost do naglašenog interesa za euroatlantskim povezivanjem, realno treba sagledati nekoliko aspekata njenog pristupanja političkim i sigurnosnim savezima poput NATO-a. Prilikom argumentiranja za i protiv hrvatskog ulaska u NATO, nije dovoljno

5

George Liska, *Nations in Alliance, The Limits of Interdependence*, Baltimore, The Johns Hopkins Press, 1968., str. 12-31.

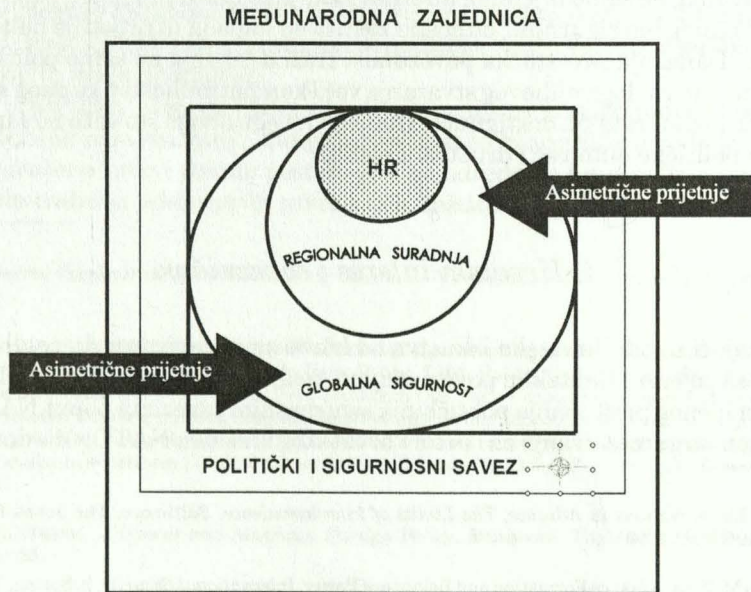
6

Stephen M. Walt, *Alliance Formation and Balance of Power, International Security*, 9, Spring, 1985., 5-8, 27-28.

samo navoditi iskustva i slučajeve nekih europskih zemalja koje nisu članice Saveza, a uspješno zadovoljavaju svoje interese. Pri tome se često navode primjeri Švicarske, Švedske, Austrije ili Finske. Politička povijest odnosno tradicionalna politika neutralnosti nekih od navedenih zemalja jednim dijelom jest razlogom nestupanja u punopravno članstvo NATO-a. Neke zemlje moraju poštivati međunarodne sporazume o njihovom statusu, poput Austrije (Državni sporazum iz 1955). Međutim, i samo pitanje pojma neutralnosti treba u suvremenim međunarodnim odnosima promatrati više fleksibilno nego li je to bilo tijekom razdoblja hladnog rata na koje se to ponajviše i odnosilo. Globalizacija odnosa i razvoj međunarodne zajednice te zajedničke prijetnje i izazovi, postavljaju pitanje mogućnosti, ali i potrebe da se uopće može strogo držati statusa neutralnosti što je čak i politički sve manje izraženo u sadašnjim procesima opće globalizacije. S druge strane, navedene zemlje kao i neke ostale, uključujući i Hrvatsku, potpisnice su Okvirnog dokumenta Partnerstva za mir i kao takve su članice Euroatlantskog partnerskog vijeća (EAPC) kao političkog okvira za pregovore između NATO-a i partnera oko pitanja sigurnosti i zajedničke suradnje.

Pitanje hrvatskog članstva u Savezu realno je teško povezivati sa statusom navedenih zemalja, kako politički tako i povijesno. Hrvatski put od rata za nezavisnost do današnjih napora za konačno definiranje sigurnosnog poretka u regiji, govori u prilog ulaska Hrvatske u NATO.

Tri su osnovna aspekta za ulazak u Savez:

a) pristupanjem Savezu, Hrvatska definitivno i trajnije definira svoj sigurnosni položaj u odnosu na najbliže okruženje,

b) prelaskom s individualnog na kolektivni sustav obrane, oružane snage i država u cjelini mogu nastaviti nužne obrambene reforme, pri čemu preporučljivih 2% BDP može ići na pomlađivanje i profesionalizaciju osoblja odnosno modernizaciju sustava, umjesto dosadašnjeg održavanja nepotrebnog i neprimjerenog sustava temeljenog na teritorijalnom principu,

c) zadovoljenjem kriterija za punopravno članstvo u Savezu, Hrvatska dobiva odlučujući (sigurnosni i politički) kredibilitet kao kandidat za punopravno članstvo u Europskoj Uniji kao najveći vanjskopolitički, ali i nacionalni prioritet,

d) kao dio Saveza, Hrvatska će dijeliti demokratska dostignuća i tekovine ostalih najrazvijenijih demokracija te time štititi i vlastite nacionalne interese,

e) kao punopravna članica NATO-a, Hrvatska će sudjelovati u političkim i sigurnosnim raspravama te biti čimbenik donošenja odluka umjesto da ostane objekt donošenja odluka.

Isto tako, mora se govoriti i o eventualnim razlozima za nepristupanje Savezu. Razlog koji se najčešće navodi jest sudjelovanje Hrvatske vojske u vojnim misijama i operacijama koje vodi Savez. NATO sasvim sigurno nije organizacija bez rizika i punopravno članstvo nosi određenu odgovornost za dijeljenje tog rizika. Odluku o odlasku hrvatskih vojnika u vojne misije i operacije ne donosi NATO već na prijedlog hrvatske Vlade to radi Sabor kao najviše zakonodavno tijelo. Iako se radi o političkoj odluci, ona mora biti rezultat ravnoteže nacionalnih interesa Hrvatske i njene obveze kao punopravne članice NATO-a. Postojeći princip odlučivanja u Savezu je konsenzus do kojeg se nastoji doći razgovorima, pregovorima i traženjem prihvatljivog stava za sve članice. Čak i u situacijama u kakvoj se NATO našao prije i tijekom operacije u Iraku, daje se pravo članicama da ne sudjeluju s vojnim kontingentom na terenu u smislu borbenih operacija. Glavni princip sudjelovanja u aktivnostima NATO-a, posebno u borbenim operacijama, je participacija na način na koji pojedine članice mogu dati svoj optimalni doprinos tim aktivnostima. Razlozi za nesudjelovanje vojnika na terenu mogu biti političke prirode, ali i one operativne, ukoliko za neke ratne zadaće nema adekvatne snage. Tu se ne radi o elementu interoperabilnosti, budući da se on podrazumijeva kao kriterij za ulazak u punopravno članstvo. Više je riječ o nužnosti razvijanja te usklađenosti načela i standarda u posebnim područjima, odnosno specijalizacije postrojbi i segmenata oružanih snaga u onim područjima gdje mogu dati optimum. U tom kontekstu, oružane snage Hrvatske već imaju svoju profesionalnu prepoznatljivost u postrojbama vojne policije, postrojbe za specijalna djelovanja, vojnog saniteta, ABKO, inženjerije i sl.

2. Transatlantizam

Transatlantsko povezivanje daje novu dimenziju pojmu savezništva koje traje već šezdeset godina, ali koje i danas stoji pred određenim pitanjima. Savezništvo SAD-a i europskih zemalja u NATO-u bilo je rezultat jednog vremena i tadašnje ugroze od strane komunističke ideologije. To savezništvo je opstalo i nakon nestanka glavnog uzroka njegovog nastanka, ali je ono našlo nove razloge trajanja koji su posljedica novih prijetnji zajedničkim interesima i vrijednostima. Bacevich prepoznaje činjenicu da je Clinton pretvorio NATO od defanzivne organizacije u nešto što prvenstveno mora politički i vojno djelovati prema van. U pravu je kada ističe da je G. W. Bush to samo prihvatio. U tom kontekstu može se govoriti o stavljanju "*wheels in motion*" tj. o stavljanju takve nove misije NATO-a u puni pogon (primjer Afganistana i sutra Iraka), ali bismo dodali, većim dijelom u promoviranju američkih vanjskopolitičkih interesa.⁷

Analitičari Saveza i ukupnih euroatlantskih odnosa koji su još od osnivanja NATO-a determinirani izraženom američkom liderskom ulogom, ukazuju na vrlo veliki jaz između partnera. Kritičan jaz najjasnije se vidi u tehnološkim potencijalima odnosno nemogućnosti Kanade i europskih partnera da slijede svog američkog partnera. Razlozi takvog nesklada leže, s jedne strane, u nespremnosti Sjedinjenih Država da dijele nove tehnologije sa svojim partnerima dok, s druge strane, sami Europljani i Kanadani ne izdvajaju dostatno sredstava za vojne potrebe. Postojeća situacija najvećim je djelom odraz neadekvatnog dijeljenja rizika, ali i cijene zajedničkih aktivnosti.

Kritičari pogrešno postavljaju problem vezujući ga za pitanje potrebe ili želje Sjedinjenih Država da djeluju zajedno sa Sjevernoatlantskim Savezom. Rješavanje krize Balkana sigurno predstavlja uspjeh Saveza unatoč uočenim neslaganjima, ali uvijek se računa rezultat, a ne problemi. Više od dvije trećine članica Saveza ne samo da vojno sudjeluje u Afganistanu bilo kroz hvatanje pripadnika Al Qaide ili na poslovima stabilizacije Kabula, odnosno vrlo skoro i ostalih dijelova zemlje, već je NATO preuzeo i vođenje ISAF-a pod mandatom UN-a pokazujući spremnost slanja postrojbi gdje god treba osigurati zajedničku sigurnost. Pri tome ne treba zaboraviti da je to prva misija Saveza izvan euroatlantskog prostora. U Iraku Savez daje podršku Poljacima koji imaju zapovjedništvo u sektoru multinacionalnih snaga, gdje osamnaest država članica ili kandidata sudjeluje s vojnicima na terenu te je spremno i na daljnji angažman.⁸ Rezolucija UN 1511 daje dodatno prostora za nastavak sudjelovanja i ostalih zemalja u Iraku.

7

Bacevich, Andrew, *American Empire: the Realities and Consequences of U.S. diplomacy*, Harvard University Press, Cambridge, 2002, str. 75.

8

Vidjeti: *Prague Summit Statement on Iraq*, 21.12.2002., NATO Press Releases, www.nato.int/docu/pr/2002/p02-133e.htm

Ideje euroatlantske suradnje, odnosno povezanost demokratskih tradicija i svjetonazora Sjedinjenih Država i Kanade s europskim kontinentom vrlo je bliska Hrvatskoj. Politička povijest Hrvata, a kasnije se to pokazuje i kroz njihovu državnost, potvrđuje njihovu uzročno-posljedičnu povezanost s europskim narodima kao i onima s američkog kontinenta. Dijeljenje zajedničkih vrijednosti, kulturne ostavštine i demokratske tradicije samo su okviri koji potvrđuju re-europeizaciju Hrvatske nakon nekoliko desetljeća političkih turbulencija koje su se negativno odrazile i na samu ideju euroatlantizma.

3. Javno mnijenje

Ključno pitanje vezano za pristupanje Hrvatske u euroatlantske integracije predstavlja pravodobnu i dostatnu informaciju koja mora omogućiti, ali i olakšati, hrvatskoj javnosti bolje shvaćanje razloga i ciljeva ulaska u NATO.

Ako se radi o pristupanju Savezu, dva temeljna pitanja moraju se posebno naglasiti:

1. Što je NATO?
2. Što Hrvatska dobiva savezništvom, a što daje Savezu?

Običnog čovjeka-glasača treba educirati o organizaciji, ulozi i misiji Saveza. Jednostavnim jezikom treba objasniti da NATO pretpostavlja dobrovoljno članstvo koje pruža ne samo savezničku sigurnost, već je pretpostavka ukupne integracije Hrvatske u euroatlantske tokove. U Savez ne ulaze samo oružane snage jedne države i njeni politički segmenti, već cijelo društvo odnosno država. Sjevernoatlantski savez nije samo vojna ili samo politička organizacija. U počecima njegovog nastajanja, Savez je bio rezultat hladnoratovske ideološke podijeljenosti koje danas više nema. Odlukom euroatlantskih partnera, NATO i dalje ostaje glavni vojno-sigurnosni, ali i politički stup u promicanju dostignuća razvijenih demokracija. Savez se sve više definira kao organizacija s ciljem osiguranja dodatnog okvira političke suradnje uz već postojeće područje obrambene sigurnosti. Sami kriteriji koji se postavljaju pred aspirante za punopravno članstvo u Savezu pokazuju višeslojnost standarda koji se odnose ne samo na sigurnosno-obrambeni aspekt već i na politički (demokratski razvoj odnosno borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala), ekonomski (sloboda tržišne konkurencije), ali i na individualni, odnosno ljudske slobode i prava. Jednom riječju, potreban je određen stupanj razvoja demokratskih institucija kao garanta poštivanja jednakih prava za sve građane.

Prema tome, članstvo u Savezu podrazumijeva sve one postulate i standarde koji se nameću svakoj demokratskoj državi koja želi osigurati pravednost u društvu, siguran pravni poredak te blagodat i jednaku šansu svima.

NATO nije dobrotvorno društvo niti humanitarna organizacija, iako njegove misije imaju i određen segment humanitarne akcije, što je teško odvajati od misije čuvanja ili nametanja mira. Članstvo u Savezu donosi i određene ri-

zike koji se najčešće poistovjećuju sa slanjem vojnika i postrojbi u borbene operacije u različita žarišna područja. Članstvo nosi odgovornost pa i onu za regionalnu i globalnu sigurnost, a ne samo nacionalnu. Članak 5. Sjevernoatlantskog ugovora nikada nije bio aktiviran tijekom hladnog rata uslijed uspostavljenje ravnoteže snaga dva suprotstavljena ideološka bloka. Tek početak 21. stoljeća odnosno teroristički napad na SAD od 11. 9. 2001. dovodi do praktičnog korištenja prava kolektivne obrane u slučaju napada na jednu članicu. Izazovi današnjeg vremena s asimetričnim prijetnjama ne mogu zaobići nikoga te načelo "svi za jednoga, jedan za sve" dobiva realne okvire.

Hrvatska kao dio globalizacijskog procesa ne može selektivno konzumirati samo njene pozitivne strane. Izazovi i problemi globalizacije međunarodnih odnosa su kompleksni i nije jednostavno balansirati vlastite nacionalne interese s onima koje donosi međunarodna politika i vanjsko okruženje. Kao punopravni dio Saveza, Hrvatska neće biti samo konzument i objekt njegovih odluka, već će postati dio procesa donošenja tih odluka. Vrlo je važno da u jednoj organizaciji poput NATO-a Hrvatska može izražavati svoje interese koji su vezani za europsku, ali širu sigurnosnu politiku.

Integracijski procesi ne znače samo političko povezivanje kroz pristupanje Europskoj Uniji. Pretpostavka ukupnog procesa povezivanja znači, prije svega, sigurnosne pretpostavke za punu integraciju Hrvatske u postojeće strukture EU.⁹

Trenutna istraživanja odnosa birača prema članstvu Hrvatske u NATO-u pokazuju da više od 1/3 birača podržava ulazak Hrvatske u NATO. Rezultat i nije tako loš imajući u vidu da se praktički tek pojačava edukativna kampanja hrvatskih građana oko ulaska Hrvatske u NATO. Tek treba očekivati u naredne 1-2 godine intenziviranje dijaloga oko senzibiliziranja naše javnosti oko tih pitanja, što nije samo zadatak državne uprave već i nevladinih organizacija.

Kada je riječ o nevladinim organizacijama, njihovo djelovanje bi trebalo biti sukladno realnom prikazivanju objektivne situacije i promoviranju činjenica na tu temu, a temeljem kojih bi sami građani trebali definirati svoje mišljenje. Upravo bi interes nevladinih organizacija trebao biti da svaki građanin, od onih dobrih (i veselih) ljudi u Krnićima Donjim i Gornjim pa do Zagreba, znaju relevantne činjenice prije konačne odluke. Posebno je važna mlada populacija koja će najviše (i najduže) živjeti s tom odlukom.

4. Izbor je jasan, da li i alternative?

Pitanje izbora uvijek postoji i ono mora biti jasno definirano, posebno kod strateških odluka. Najčešće se postavlja pitanje zašto bi Hrvatska trebala ući u NATO, ali se isto tako pitanje može i okrenuti. Zašto Hrvatska ne bi ušla u

9

Više o europskim integracijama vidjeti: Radovan Vukadinović, Lidija Čehulić, *Politika europskih integracija*, Topical, Zagreb, 2005.

Savez ako to znači veću sigurnost, jaču političku povezanost s Europom i pre-koceanskim atlantskim partnerima te gospodarske prednosti?

Nekoliko činjenica je za raspravu:

a) NATO nije organizacija u kojoj članstvo ne donosi rizik, ali je ne-ulazak u Savez rizik sam po sebi (politički, gospodarski, sigurnosni).

b) Niti jedna država-članica Saveza nije izašla iz NATO-a dok se Savez samo širi novim članicama.¹⁰

c) NATO je oduvijek bio najprije politička a tek onda vojno-sigurnosna organizacija, pri čemu je naglasak na jačoj političkoj suradnji, dok se kontinuitet obrambene sigurnosti podrazumijeva u međunarodnim odnosima s novim izazovima i prijetnjama.

d) NATO promovira sve vrijednosti razvijenih demokracija, od poštivanja ljudskih prava do vladavine pravnog poretka i slobodnog tržišta.

e) Sve dosadašnje nove članice EU najprije su primljene u punopravno članstvo Saveza. Iako to nije formalno-pravno pitanje, *de facto* je to postalo političko pitanje i pretpostavka za ulazak u punopravno članstvo Europske Unije.

Treba govoriti o svim aspektima članstva kao i ne-članstva u Savezu. Međutim, teško je voditi argumentiranu raspravu ako se pitanje NATO-a pojednostavljuje svođenjem samo na broj poslanih vojnika Hrvatske vojske u Afganistan ili negdje drugdje, odnosno na broj vojnih baza i sl. To nije najvažnije pitanje sa stanovišta izraženih nacionalnih interesa oko članstva u NATO-u. Ako bismo imali opciju po kojoj nema podrške javnosti za ulazak u NATO, onda se postavlja pitanje alternative budućem sigurnosnom, ali i političkom statusu Hrvatske u Europi. Biti izvan onoga što se zove Zajednička europska sigurnosna i obrambena politika (ESDP), ne daje pravu alternativu i prepušta Hrvatsku da sama rješava eventualne probleme u još uvijek nesigurnom užem i širem okruženju. To bi značilo nužnost puno većeg ulaganja i trošenje novca za vojsku i vojne potrebe, jer bi se sami morali brinuti o svim eventualnim prijetnjama i izazovima. Regionalni aspekt i pitanje sigurnosti u regiji ide u prilog članstvu, a posebno onaj dio vezan za subregiju odnosno najbliže okruženje. Pitanje BiH nije definitivno riješeno, pitanje nezavisnosti Kosova se počinje rješavati, kao i pitanje Albanaca u Makedoniji. Crna Gora je postala nezavisna, dok sama Srbija na unutarnjem političkom planu nije još niti počela svoj proces demokratizacije. S takvim neposrednim okruženjem, sigurnosni aspekt bi ostao opterećenje za Hrvatsku koja se želi institucionalno integrirati s ostatkom Europe. Pozitivna činjenica je želja svih u regiji za istim ciljem, odnosno ulaskom u NATO (PfP) te EU, ali to ne znači da i stvarnost mora ići tragom tih želja. U pojedinim dijelovima najuže regije još postoje naglašeni nacionalizmi i ideje suprotne procesu demokratizacije što realno ima negativan utjecaj na cijelu regiju.

10

Primjer izlaska Francuske iz vojne strukture NATO-a 1966. godine treba promatrati u drugom vremenskom kontekstu, kao i činjenicu da je ostala u političkim strukturama NATO-a.

Ulazak u saveze poput NATO-a predstavlja stratešku odluku kao što i posljedice eventualnog ne-ulaska u to članstvo mogu imati negativne strateške posljedice za hrvatsku sigurnost i brži prosperitet.

Literatura

- Axelrod, Robert, *The Evolution of Cooperation*, New York, Basic Books, 1984.
- Bacevich, Andrew, *American Empire: the Realities and Consequences of U.S. Diplomacy*, Harvard University Press, Cambridge, 2002.
- Jervis, Robert, Cooperation under the Security Dilemma, *World Politics*, 30, January, 1978.
- Keohane, O. Robert, *After Hegemony*, Princeton University Press, Princeton, 1984.
- Liska, George, *Nations in Alliance, The Limits of Interdependence*, The Johns Hopkins Press, Baltimore, 1968.
- Walt, M. Stephen, Alliance Formation and Balance of Power, *International Security*, 9, Spring, 1985.
- www.nato.int/docu/pr/2002/p02-133e.htm

Summary

Croatia and NATO – There is a Choice, What is the Alternative?

Alliances are never created accidentally and for no reason. Those reasons can be formal, less important and with limited durability or, *vice-versa*, politically and military meaningful and reliable.

In those more serious like NATO is, allied states are obliged to share all benefits, but risks as well. Responsibility for alliance should be obligation for every single member.

As the current partner and future member of NATO, Croatia will share this responsibility for its future.

Key words: alliance, security, NATO, national interest